

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-13 ta' Frar, 2007

Citazzjoni Numru. 265/1991/1

**Alfred Mangion, Wilfred Mallia, Jean-Pierre Azzopardi,
Martin Bonnici, Paul Bonello, Marie mart il-Prokuratur
Legali Edgar Montanaro u l-istess P.L. Edgar
Montanaro bħala amministratur tal-komunjoni ta' l-
akkwisti**

Versus

**Avukat Riccardo Farrugia bħala *chairman* in
rappreżentanza tal-*Mid-Med Bank Limited*; u Robert
Scott f'ismu proprju u bħala *ex-chairman* tat-*trustees*
tal-*Mid-Med Staff Pension Association*; u b'nota tal-
20 ta' Mejju 1991 l-Avukat Henry Mamo assuma l-atti
tal-kawża minflok l-Avukat Riccardo Farrugia f'isem
Mid-Med Bank Limited; u b'riżoluzzjoni meħuda
f'laqgħa straordinarja ta' l-azzjonisti tas-soċjetà *Mid-
Med Bank p.l.c.* l-isem tas-soċjetà nbidel għal *HSBC
Bank Malta p.l.c.***

Din il-kawża hija dwar likwidazzjoni ta' *pension fund*.
L-ċitazzjoni tgħid illi l-atturi kienu l-koll impjegati mal-bank konvenut f'xi żmien bejn l-1 t'Ottubru 1975 u l-15 ta' Jannar 1979, għalkemm irtiraw f'dati differenti f'dak iż-żmien jew wara. L-impjegati kellhom jedd għal pensjoni msejja *Mid-Med Staff Pension* li l-flejjes tagħha kienu amministrati mill-*Mid-Med Staff Pension Association*. Wara li ddaħñlet il-pensjoni "taż-żewġ terzi" fil-15 ta' Jannar 1979 il-bank kien temm u illikwida dak il-*pension fund*.

Il-flejjes tal-*pension fund* ġew mgħoddija bi ksur tal-liġi lill-bank konvenut mit-*trustees* tal-*Mid-Med Staff Pension Association* – ñaġa li fir-*Report and Accounts 1989* tal-bank issejñet bñala "*write-back of the balance on the bank's pension fund on final liquidation of the scheme*".

Il-kontribuzzjonijiet li għamel il-bank konvenut għall-*pension fund* huma *deferred pay* u u jappartjenu esklużivament lil min kien impjegat fiż-żmien meta saru l-kontribuzzjonijiet mill-bank fl-interess ta' l-istess impjegati. Bi protest ġudizzjarju tat-30 ta' Diċembru 1987, qabel ma ġie likwidat il-*pension fund*, Robert Scott kien ġie msejjaħ personalment bñala fiduċjarju biex ma jagħmilx ñlasijiet mill-flejjes tal-*Mid-Med Pension Fund* bi ñsara għall-jeddijiet ta' l-atturi, u hekk tqiegħed f'qerq, dewmien u ñtija għal dak kollu li tgħid u trid il-liġi, u għandu jwieġeb personalment, *in solidum* mal-bank konvenut, għall-ñlas ta' dak illi l-bank konvenut għandu jagħti lill-atturi.

L-atturi għalhekk fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti tgħid illi l-atturi huma kredituri tal-konvenuti *in solidum* bejniethom, kull wieñed għal sehmu mill-*Mid-Med Staff Pension Fund* li kien likwidat fit-30 ta' Novembru 1987. Qegħdin jitolbu wkoll l-ispejjeż, fosthom dawk ta' ittra ufficjali tal-21 ta' Frar 1991, u l-imgħax mit-30 ta' Novembru 1987.

Il-konvenuti ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. l-atturi ma għandhomx, u qatt ma kellhom, is-sehem tagħhom mill-*Mid-Med Staff Pension Fund*;
2. ma hux minnu illi l-kontribuzzjonijiet magħmula mill-bank huma *deferred pay* li tmiss lill atturi;
3. ma hemm ebda dispożizzjoni tal-liġi, ebda kondizzjoni tal-kuntratt ta' impjieg, u ebda klawsola tar-

regolamenti tal-*pension fund* ma jagħtu lil *ex*-impjegat id-drittijiet li qegħdin jippretendu l-atturi; u

4. f'kull każ, l-atturi tilfu kull jedd li setgħu kellhom malli minjeddhom temmew l-impjieg tagħhom mal-bank.

Il-fatti li waslu għal din il-kawża seħħew hekk:

Meta fl-1975 il-Gvern ta' Malta kien kiseb l-ishma ta' *Barclays Bank* f'Malta biex waqqaf *Mid-Med Bank*, dawk li, sa dak iż-żmien, kienu impjegati ma' *Barclays Bank* saru impjegati ta' *Mid-Med Bank*. Lil dawn l-impjegati, iżda, tnaqqsitilhom il-paga għax il-bank il-ġdid ma baqax iħallas l-istess pagi li kien iħallas *Barclays Bank*. Biex ipatti għal dan il-bdil fil-kondizzjonijiet tax-xogħol ta' l-impjegati, sar ftehem bejn *Mid-Med Bank* u l-*unions* tal-ħaddiema illi l-bank iwaqqaf *pension fund* illi jkun non-kontributorju, *i.e.* l-impjegati ma jħallsu xejn għalih iżda l-bank jagħmel hu stess iħlasijiet li jkunu determinati minn sena għal sena minn attwarji, sabiex l-impjegati jingħataw pensjoni meta jirtiraw bl-età. Inħolqot *Mid-Med Staff Pension Association* biex iżzomm u tamministra l-*pension fund* u fis-6 t'Ottubru 1978 saru wkoll regolamenti mill-bank, imsejña *pension rules*, dwar kif kellha tinħadem il-pensjoni u min kellu jedd għaliha. Partikolarment rilevanti għall-għanijiet tal-kawża tallum huwa r-reg. 12(a) li jgħid hekk:

12. Subject to the provisions of these rules:

(a) an employee of the Bank holding a pensionable post having completed ten years continuous service with the Bank shall, provided that he does not voluntarily terminate his employment before superannuation, be entitled to a pension¹

Kienu saru wkoll regolamenti għall-*Mid-Med Staff Pensions Association* (li kellha tamministra l-iskema), u r-reg. B(b), dwar *Members' Rights and Legal Relationships*, igħid hekk:

B. Member's Rights and Legal Relationships

(b) The Member and the Bank

No legal relationship shall arise as between the member and the Bank as a result of the regulations of the Association or any agreement that may be entered into between the Association and the Bank.

¹ *Fol.* 122.

PROVIDED THAT:

to the extent that the arrangements between the member and the Bank require the Bank to make adequate provision for pensions and other benefits as may be applicable from time to time which provision is [sic] or is be paid to the Association, the Bank shall be considered to have met this requirement on making the requisite payments to the Association and if such payments are not made to an extent considered sufficient by the Association's actuary, the Association shall promptly notify its members of this so that such members can take such action, individually or collectively, as they deem fit by reason of the Bank having defaulted under the aforesaid arrangements.

(c) The Pensioner and the Association

The pensioner shall have the right to receive payment of the agreed pension and/or other benefits from the Association and such right shall be considered to be a debt of the Association ranking ahead of members' interest.

(d) The Pensioner and the Bank

So long as a pensioner is in receipt of an appropriate pension and/or other benefits from the Association,
..., he shall have no recourse to the Bank but in default of such receipt in whole or in part he shall have recourse to the Bank on a basis as though the Bank were a joint and several (with the Association) guarantor of the Association's obligation to make such payments.²

Ġara illi fl-1979 twaqqaf skema statutorju ta' pensjonijiet għall-impjegati kollha – il-pensjoni “taż-żewġ terzi” taħt il-liġi tas-sigurtà soċjali – u għalhekk l-iskema tal-pensjonijiet tal-bank ma baqgħetx ħtieġa għalih. Wara negozjati bejn il-partijiet interessati ntlahaq ftehim³ biex l-iskema tal-bank jiġi likwidat b'seħħ mill-1 ta' Diċembru 1987 u jsiru ħlasijiet kapitali lil dawg l-impjegati li kien ikollhom jedd għall-pensjoni taħt l-iskema li kieku dan ma kienx ġie likwidat. Wara li saru dawn l-ħlasijiet⁴ il-*Mid-Med Staff Pensions Association* għaddiet il-flejjes li kien fadal

² *Foll. 132 et seq.*

³ *Foll. 297 et seqq. u foll. 338 et seqq.*

⁴ *Foll. 262 et seqq.*

Il-iskema lill-bank, għalkemm l-atturi, li ma kienu ħadu ebda sehem mill-flejjes li tqassmu lill-impjegati, ipprotestaw kontra dan u sejħu lill-assoċjazzjoni u liċ-*chairman* tat-*trustees* tagħha biex ma jgħaddux il-flus li fadal lill-bank.

L-atturi mbagħad fetħu din il-kawża biex jieħdu dak li jidhrilhom li għandhom jedd għalih mill-iskema tal-pensjonijiet.

L-argument ta' l-atturi, essenzjalment, huwa illi l-kontribuzzjonijiet li saru lill-iskema mill-bank kienu dawk li huma sejħilhom *deferred pay*, i.e. parti mill-paga tagħhom li, flok tħallset lilhom, tħallset f'isimhom lill-iskema biex jeħduha wara – għalhekk "*deferred*" – meta jirtiraw. Għalhekk, igħidu l-atturi, il-kontribuzzjonijiet li saru mill-bank f'isimhom huma tagħhom. Qegħdin igħidu hekk għalkemm il-ftehim li jitwaqqaf l-iskema kien igħid espressament illi l-iskema kellu jkun *non-contributory*⁵; l-atturi iżda jgħidu illi, għalkemm il-kontribuzzjonijiet ma jitqisux li saru mill-impjegati, *de facto* hekk kienu.

Il-perit legali maħtur minn din il-qorti irrelata kontra l-atturi. Beda biex qal illi l-kawża saret ħażin kontra l-bank, għax ma hemm ebda relazzjoni bejn il-bank u l-impjegati dwar il-pensjoni. Il-bank intrabat biss illi jgħaddi l-flejjes ta' l-iskema tal-pensjoni lil *Mid-Med Staff Pensions Association* u kienet din li kellha l-obbligazzjoni lejn l-impjegati li tħallashom il-pensjoni, jekk ikunu tħarsu l-kondizzjonijiet relattivi. Igħid illi, meta twaqqfet l-assoċjazzjoni, l-impjegati daħlu f'relazzjoni ma' l-assoċjazzjoni, mhux mal-bank, "li illibera ruħu minn kull responsabbiltà fil-konfront tal-ħaddiema ħlief għall-obbligu tal-versamenti lill-*Mid-Med Staff Pensions Association*"⁶.

Dan, fil-fehma tal-qorti, ma hux għal kollox korrett. Il-bank intrabat favur il-ħaddiema illi jagħmel kontribuzzjonijiet għall-pensjoni, u ma ħelisx minn din ir-responsabbiltà billi ħoloq struttura – il-*Mid-Med Staff Pensions Association* – u għadda r-responsabbiltà lilha. Din l-obbligazzjoni għarafha l-bank stess meta fir-reg. B(d)⁷ għaraf ir-responsabbiltà solidali tiegħu għall-ħlas tal-pensjoni.

Il-kawża għalhekk saret sew kontra l-bank.

⁵ Fol. 101.

⁶ Para. 36 tar-relazzjoni peritali, fol. 461.

⁷ Ara p. 4 *supra*.

Il-qorti iżda taqbel mal-perit legali, u mal-periti addizzjonali, li qablu ma' l-ewwel perit, illi t-talba ta' l-atturi ma għandhiex tintlaqa'.

Il-qofol ta' kollox hu illi l-jedd ta' l-impjegati kien għall-ħlas ta' pensjoni (jekk ikunu tħarsu l-kondizzjonijiet relattivi) u mhux għal sehem fil-*pension fund*. L-atturi stess jagħmlu d-distinzjoni bejn il-pensjoni u l-*pension fund*⁸, biex igħidu illi min, bħalhom, ikun irrinunzja għall-pensjoni għax ikun irriżenja l-impjieg tiegħu qabel l-età tal-pensjoni, skond ir-reg. 12(a) tal-*pension rules*⁹, ma jkunx b'hekk irrinunzja wkoll għal sehem mill-*pension fund*. Fil-fatt, iżda, ladarba l-jedd ta' l-impjegati kien għall-ħlas ta' pensjoni u mhux għal sehem fil-*pension fund*, l-impjegati ma setgħux iżommu jew jirrinunzjaw għal xi ħaġa li ma kellhomx.

Il-kwistjoni kollha għalhekk hija din: l-atturi kellhom jew ma kellhomx jedd għal pensjoni? Jekk kellhom dak il-jedd, ma setax jitteħdilhom mingħajr kumpens, u l-kumpens ikun il-ħlas ta' somma flus, ġejja, iva, mill-*pension fund* iżda mhux b'titolu ta' qsim tal-*pension fund* iżda b'titolu ta' kumpens talli ntemmilhom il-jedd għall-pensjoni. Jekk min-naħa l-oħra ma kellhomx jedd għall-pensjoni mela lanqas jedd għal kumpens ma kellhom.

Li rridu naraw mela hu jekk l-atturi kellhomx jedd għal pensjoni.

It-twegiba, jidher ċar mill-ewwel, hija le. Rajna illi r-reg. 12(a) tal-*pension rules* igħid illi impjegat ikollu jedd għall-pensjoni "*provided [inter alia] that he does not voluntarily terminate his employment before superannuation*", u l-atturi tallum kollha temmew l-impjieg tagħhom qabel l-età tal-pensjoni. L-atturi stess, fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħhom tas-7 t'Awissu 2003, igħidu espressament illi "d-dritt għall-pensjoni [huwa dritt] li l-esponenti bl-ebda mod ma huma jirreklamaw"¹⁰.

Tassew illi, meta kienet qiegħda ssir il-likwidazzjoni ta' l-iskema, dawk li dak iż-żmien kienu għadhom impjegati mal-bank ingħataw somma flus, meħuda mill-*pension fund*, bħala kumpens talli irrinunzjaw għall-jedd għall-pensjoni, li dak iż-żmien kien għadu biss aspettativa, mhux jedd miksub, bil-patt illi jroddu dak li jkun fuqha jekk

⁸ Ara n-nota ta' sottomissjonijiet ta' l-atturi tat-3 ta' Ġunju 1997, fol. 406.

⁹ Ara p. 4 *supra*.

¹⁰ Fol. 507.

ma jagħmlux għaxar snin impjegati mal-bank¹¹ (billi dik kienet kondizzjoni oħra biex jingħataw il-pensjoni meta jirtiraw bl-età) u mhux ukoll bil-patt illi jroddu dak li jkunu ħadu jekk itemmu l-impjieg qabel l-età tal-pensjoni.

Dak iżda kien ftehim ġdid li ntlahaq ma' min kien impjegat meta saret il-likwidazzjoni; setgħet saret ukoll stipulazzjoni (li kienet tkun aktar korretta) illi jintradd il-kumpens ukoll jekk l-impjegat itemm l-impjieg qabel il-waqt, iżda dik l-istipulazzjoni ma saritx. Dan ma jibdilx il-pożizzjoni ta' min ma kienx impjegat b'aspettativa ta' pensjoni f'dak iż-żmien.

L-atturi (jew, għall-inqas, dawk fosthom illi temmew l-impjieg bejn l-1979 u l-1985) iżda jgħidu illi l-likwidazzjoni kien imissha saret hekk kif daħal l-iskema statutorju "taż-żewġ terzi", meta allura l-iskema tal-bank sar żejjed, u mhux tmien snin wara, fl-1987. Li kieku sar hekk, dawk fosthom li kienu għadhom impjegati fl-1979 kienu jieħdu kumpens bħal ma ħa min kien impjegat fl-1987.

Dan l-argument għandu l-forza tiegħu, iżda għandu wkoll id-djufija ta' l-argumenti kollha mibnija fuq "li kieku". Fl-1979 *Mid-Med Bank* kien ilu erba' snin li twaqqaf, u għalhekk ħadd ma kien għadu għamel għaxar snin impjegat. Li kieku l-iskema kien likwidat fl-1979, u għalhekk l-atturi, impjegati f'dak iż-żmien, kienu jieħdu kumpens talli rrinunzjaw għall-aspettativa tal-pensjoni, kienu jibqgħu impjegati għal għaxar snin, u kienu jibqgħu impjegati sal-età tal-pensjoni, biex hekk ikunu ħarsu l-kondizzjonijiet kollha, jew kienu xorta jtemmu l-impjieg qabel l-età tal-pensjoni, bħal ma fil-fatt għamlu? Ma nafux x'kienu jagħmlu "kieku", u għalhekk ma jistax jinbena argument fuq dan il-pedament ipotetiku.

L-argument illi l-likwidazzjoni kien imissha saret fl-1979 kien ukoll ikollu forza li kieku nġiebet prova illi l-bank baqa' jgħebbed sal-1987 biex ikun hemm min, bħall-atturi, jitlaq qabel, u hekk jeħles mill-obbligazzjoni tiegħu bla ħtieġa li jhallas kumpens. Din kienet tkun prova ta' *mala fides* min-naħa tal-bank. Din il-prova, iżda, ma nġibitx. Saret allegazzjoni illi kienet deċiżjoni arbitrarja tal-bank illi jillikwida l-iskema fl-1987¹² u illi l-bank "kaxkar saqajh"¹³,

¹¹ Ara *fol. 263 et seqq.*

¹² Ara l-*affidavit* ta' Wilfred Mallia, *fol. 391.*

¹³ Ara n-nota ta' *osservazzjonijiet* ta' l-atturi tas-7 t'Awissu 2003, fol 508.

iżda fil-fatt il-likwidazzjoni setgħet issir biss bi ftehim bejn il-bank u l-partijiet interessati – ma kinitx haġa li l-bank seta' jagħmilha unilateralment. Ma saritx prova illi d-dewmien kien ħtija tal-bank biss, jew li l-bank kien *in mala fide*, u lanqas ma nġiebet prova illi l-bank tqiegħed *in mora* bin-notifika ta' att ġudizzjarju; jidher anzi illi l-ewwel att ġudizzjarju kien ipprezentat fit-30 ta' Novembru 1989.

Il-kwistjoni l-oħra, imsemmija mill-atturi fit-tieni nota ta' osservazzjonijiet tagħhom¹⁴, dwar jekk għamlitx sew il-*Mid-Med Staff Pensions Association* illi għaddiet lill-bank il-flus li kien fadal wara li tħallas il-kumpens lil dawk l-impjegati li kellhom jedd għall-pensjoni, ma hijiex relevanti għall-għanijiet tal-kawża tallum. Jekk l-assoċjazzjoni għamlet hażin, u jekk min mexxieha ma ħarisx l-obbligazzjonijiet u d-dmirijiet fiduċjarji tiegħu, dawn iweġbu lill-membri ta' l-assoċjazzjoni, *i.e.* dawk l-impjegati li kellhom jedd għal pensjoni, u mhux lill-atturi li, għax temmew l-impjeg tagħhom qabel l-età tal-pensjoni, ma kellhomx dak il-jedd,

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqbel mal-perit legali u mal-periti addizzjonali illi l-atturi ma għandhom jedd la għal sehem mill-*pension fund* u lanqas għal xi ħlas minn dak il-*fund*, u għalhekk taqta' l-kawża billi tiċhad it-talbiet ta' l-atturi u tikkundannahom iħallsu l-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

¹⁴ *Foll. 503 et seqq.*